Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (üheksas koda)

14. märts 2024*

Liikmesriigi kohustuste rikkumine – ELTL artikkel 258 – Direktiiv (EL) 2018/1972 – Euroopa elektroonilise side seadustik – Üle võtmata jätmine või ülevõtmismeetmetest teatamata jätmine – ELTL artikli 260 lõige 3 – Nõue mõista välja põhisumma ja karistusmakse – Karistuse summa määramise kriteeriumid

Kohtuasjas C-452/22,

mille ese on ELTL artikli 258 ja ELTL artikli 260 lõike 3 alusel 8. juulil 2022 esitatud liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi,

Euroopa Komisjon, esindajad: U. Małecka, L. Malferrari ja E. Manhaeve,

hageja,

versus

Poola Vabariik, esindaja: B. Majczyna,

kostja,

EUROOPA KOHUS (üheksas koda),

koosseisus: J.-C. Bonichot koja presidendi ülesannetes, kohtunikud S. Rodin ja L. S. Rossi (ettekandja),

kohtujurist: T. Ćapeta,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi ilma kohtujuristi ettepanekuta,

on teinud järgmise

* Kohtumenetluse keel: poola.

otsuse

1 Euroopa Komisjon palub oma hagiavalduses Euroopa Kohtul:

– tuvastada, et kuna Poola Vabariik ei ole vastu võtnud õigus- ja haldusnorme, mis on vajalikud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta direktiivi (EL) 2018/1972, millega kehtestatakse Euroopa elektroonilise side seadustik (ELT 2018, L 321, lk 36), järgimiseks, või vähemalt ei ole ta komisjoni neist teavitanud, siis on Poola Vabariik rikkunud sellest direktiivist tulenevaid kohustusi;

– mõista Poola Vabariigilt komisjoni kasuks välja põhisumma 13 180,5 euro suuruse päevamäära alusel, kusjuures minimaalne põhisumma peab olema 3 270 000 eurot;

– kui esimeses taandes kirjeldatud rikkumine kestab kuni kohtuotsuse kuulutamiseni käesolevas asjas, mõista Poola Vabariigilt komisjoni kasuks välja karistusmakse summas 59 290,5 eurot päevas alates sellest kuupäevast kuni kuupäevani, mil liikmesriik täidab direktiivist 2018/1972 tulenevad kohustused, ja

– mõista kohtukulud välja Poola Vabariigilt.

Õiguslik raamistik

2 Direktiivi 2018/1972 põhjendustes 2 ja 3 on märgitud:

„(2) Komisjon vaatab korrapäraselt läbi elektroonilise side võrkude ja teenuste kehtivasse reguleerivasse raamistikku kuuluva viie direktiivi […] toimimise eelkõige selleks, et teha kindlaks tehnoloogia ja turu arengust tulenev muudatuste tegemise vajadus.

(3) Oma 6. mai 2015. aasta teatises esitatud Euroopa digitaalse ühtse turu strateegias sedastas komisjon, et telekommunikatsiooniraamistiku läbivaatamisel keskendutakse meetmetele, mis pakuksid stiimuleid investeerida kiiretesse lairibavõrkudesse, muudaksid lähenemise spektripoliitikale ja raadiospektri haldamisele järjekindlamaks ja siseturuga paremini kokku sobivaks, looksid õigusliku killustatuse vähendamisega tingimused tõeliselt siseturu jaoks, tagaksid tarbijate tõhusa kaitse, kõigile turuosalistele võrdsed tingimused ja nõuete järjekindla kohaldamise ning muudaksid reguleeriva institutsioonilise raamistiku tulemuslikumaks.“

3 Direktiivi artiklis 1 „Reguleerimisese, kohaldamisala ja eesmärgid“ on ette nähtud:

„1. Käesoleva direktiiviga kehtestatakse elektroonilise side võrke, elektroonilise side teenuseid ja nendega seotud vahendeid ja teenuseid ning teatavaid lõppseadmetega seotud aspekte reguleeriv ühtlustatud raamistik. Käesolevas direktiivis sätestatakse riigi reguleerivate asutuste ja, kui see on kohaldatav, muude pädevate asutuste kohustused ning kehtestatakse kord reguleeriva raamistiku ühtse kohaldamise tagamiseks kogu [Euroopa L]iidus.

2. Käesoleva direktiivi eesmärgid on

a) viia ellu elektroonilise side võrkude ja teenuste siseturg, millega saavutatakse väga suure läbilaskevõimega võrkude kasutuselevõtt ja käibelevõtmine, jätkusuutlik konkurents, elektroonilise side teenuste koostalitlusvõime, juurdepääsetavus, võrkude ja teenuste turvalisus ning lõppkasutajate kasu, ning

b) tagada tulemusliku konkurentsi ja valikuvabaduse abil kogu liidus hea kvaliteedi ja taskukohase hinnaga üldkasutatavate teenuste pakkumine, käsitleda olukordi, kus turg ei rahulda tulemuslikult lõppkasutajate, sh puuetega kasutajate vajadusi, et nad saaksid teistega võrdsetel alustel teenustele juurde pääseda, ning kehtestada vajalikud lõppkasutajate õigused.

[…]“.

4 Direktiivi artikli 124 „Ülevõtmine“ lõikes 1 on sätestatud:

„Liikmesriigid võtavad käesoleva direktiivi järgimiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid vastu ja avaldavad need hiljemalt 21. detsembriks 2020. Liikmesriigid edastavad kõnealuste normide teksti viivitamata komisjonile.

Liikmesriigid kohaldavad kõnealuseid norme alates 21. detsembrist 2020.

Kui liikmesriigid need normid vastu võtavad, lisavad nad nende ametlikul avaldamisel nendesse või nende juurde viite käesolevale direktiivile. Samuti lisavad liikmesriigid märkuse, et kehtivates õigus- ja haldusnormides esinevaid viiteid käesoleva direktiiviga kehtetuks tunnistatud direktiivi(de)le käsitatakse viidetena käesolevale direktiivile. Sellise viitamise viisi näevad ette liikmesriigid.“

Kohtueelne menetlus ja menetlus Euroopa Kohtus

5 Kuna Poola Vabariik ei saatnud komisjonile direktiivi 2018/1972 artikli 124 kohaselt teavet selle direktiivi Poola õigusesse ülevõtmiseks vajalike sätete vastuvõtmise kohta, saatis komisjon kõnealusele liikmesriigile 3. veebruaril 2021 ametliku kirja.

6 Poola ametiasutused vastasid sellele kirjale 6. aprillil 2021, märkides eelkõige, et direktiiv 2018/1972 võetakse üle kahe seadusega, mis avaldatakse ja edastatakse hiljemalt 2021. aasta augusti alguses.

7 Kuna direktiivi 2018/1972 ülevõtmise kohta muud teavet ei esitatud, saatis komisjon 23. septembril 2021 Poola Vabariigile põhjendatud arvamuse, milles palus viimasel viia oma tegevus direktiivi nõuetega kooskõlla 23. novembriks 2021.

8 Poola ametiasutused vastasid põhjendatud arvamusele 17. novembril 2021, esitades komisjonile selgitused kõnealuse ülevõtmisega seotud seadusandliku töö seisu kohta. Eelkõige märkisid nad, et ülevõtmisseaduste avaldamine oli kavandatud 2022. aasta märtsiks.

9 Kuna komisjon leidis, et Poola Vabariik ei ole vastu võtnud direktiivi 2018/1972 järgimiseks vajalikke õigusnorme, otsustas ta 6. aprillil 2022 esitada Euroopa Kohtule käesoleva hagi.

10 Poola ametiasutused teatasid 27. aprillil 2022 komisjonile, et valitsus on edastanud direktiivi 2018/1972 ülevõtmiseks mõeldud seaduseelnõu valitsuse õigusloomekeskuse õiguskomisjonile.

11 Komisjon esitas 8. juulil 2022 käesoleva hagi.

12 Poola Vabariik palub Euroopa Kohtul jätta hagi tervikuna rahuldamata, teise võimalusena jätta komisjoni nõutud põhisumma ja karistusmakse välja mõistmata, kolmanda võimalusena vähendada oluliselt põhisummat ja karistusmakset ning mõista kohtukulud välja komisjonilt.

13 Kirjalik menetlus käesolevas kohtuasjas lõpetati 19. detsembril 2022.

Hagi

ELTL artikli 258 rikkumine

Poolte argumendid

14 Komisjon tuletab oma hagiavalduses meelde, et ELTL artikli 288 kolmanda lõigu kohaselt on liikmesriigid kohustatud võtma vastu direktiivide riigisisesesse õiguskorda ülevõtmise tagamiseks vajalikud õigusnormid nendes direktiivides ette nähtud tähtaja jooksul ning teatama nendest viivitamata komisjonile.

15 Komisjon täpsustab, et liikmesriigi kohustuste rikkumise esinemist tuleb hinnata põhjendatud arvamuses määratud tähtaja lõppemisel liikmesriigis valitsenud olukorra põhjal.

16 Käesoleval juhul ei olnud Poola Vabariik ei selle tähtaja möödumisel ega ka käesoleva hagi esitamise kuupäevaks veel vastu võtnud direktiivi 2018/1972 riigisisesesse õigusesse ülevõtmiseks vajalikke sätteid ja igal juhul ei olnud ta neist komisjonile teatanud.

17 Komisjoni sõnul ei vaidle Poola Vabariik tegelikult vastu talle etteheidetavale liikmesriigi kohustuste rikkumisele, vaid piirdub selle põhjendamiseks üksnes viitamisega praktilistele ja riigisisestele asjaoludele. Direktiivi ettenähtud tähtaja jooksul üle võtmata jätmist ei saa aga selliste asjaoludega põhjendada.

18 Poola Vabariik eitab kostja vastuses liikmesriigi kohustuste mis tahes rikkumist. Liikmesriik väidab, et arvestades direktiivi 2018/1972 horisontaalset iseloomu ja liikmesriikide vabadust valida direktiivi rakendusmeetmed, otsustas ta kohaldada liidu seadusandja kasutatuga analoogset lahendust, st võtta vastu uus õigusakt, mis reguleerib üldiselt telekommunikatsiooniturgu, nimelt elektroonilise side seaduse (ustawa Prawo komunikacji elektronicznej), millele on lisatud elektroonilise side seaduse rakendamise seadus (ustawa – Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo komunikacji elektronicznej).

19 Poola Vabariik selgitab kõigepealt, et kuna nende kahe seaduse eelnõud on mahukad, tuli enne nende vastuvõtmist teha hulk sisulisi ja õiguslikke analüüse ning laialdaselt konsulteerida nii avaliku halduse, tarbijate kui ka kauplejatega.

20 Järgmiseks märgib ta, et kuivõrd direktiivi 2018/1972 sätted on keerulised ja ebatäpsed, tekitas see hulga kahtlusi nende tõlgendamises, ja see tõi kaasa õigusloomes osalejate seisukohtade lahknemisi. Eelkõige puudutasid need kahtlused selle direktiivi isikulise kohaldamisala kindlaksmääramist ning küsimust, millisesse elektroonilise side teenuste kategooriasse peavad kuuluma teatavad RCS-teenused (*Rich Communication Services*). Ka komisjon ise ei andnud viimati mainitud küsimusele, mille Poola Vabariik talle esitas, tarvilikku vastust.

21 Viimaks hilines õigusloomealane töö COVID-19 pandeemia tõttu, mis raskendas kooskõlastamiskoosolekute ja konsultatsioonide korraldamist ning tõi korduvalt kaasa selle tööga seotud isikute puudumise. Lisaks tuli pandeemia tõttu samal ajal tegeleda paljude oluliste küsimustega eelkõige rahvatervise, riigi julgeoleku ning avaliku julgeoleku ja avaliku korra valdkonnas.

22 Komisjon väidab repliigis vastu, et ühegagi Poola Vabariigi viidatud asjaoludest ei saa põhjendada seda, et repliigi esitamise kuupäevaks ei olnud liikmesriik täitnud direktiivi 2018/1972 ülevõtmisega seotud kohustusi.

Euroopa Kohtu hinnang

23 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt tuleb liikmesriigi kohustuste rikkumise esinemist hinnata põhjendatud arvamuses määratud tähtaja lõppemisel liikmesriigis valitsenud olukorra põhjal ja hiljem toimunud muutusi ei saa Euroopa Kohus arvesse võtta (25. veebruari 2021. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Hispaania (isikuandmete kaitse direktiiv – karistusõiguse valdkond), C-658/19, EU:C:2021:138, punkt 15 ja seal viidatud kohtupraktika).

24 Euroopa Kohus on ka korduvalt otsustanud, et kui direktiivis on sõnaselgelt ette nähtud liikmesriikide kohustus tagada, et direktiivi ülevõtmiseks vajalikud normid sisaldavad viidet sellele direktiivile või et normide ametlikul avaldamisel lisatakse nende juurde viide sellele direktiivile, on igal juhul vaja, et liikmesriigid võtaksid vastu selle direktiivi konkreetse ülevõtmismeetme (25. veebruari 2021. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Hispaania (isikuandmete kaitse direktiiv – karistusõiguse valdkond), C-658/19, EU:C:2021:138, punkt 16 ja seal viidatud kohtupraktika).

25 Käesoleval juhul möödus põhjendatud arvamusele vastamise tähtaeg 23. novembril 2021. Seega tuleb väidetava rikkumise esinemist hinnata sellel kuupäeval kehtinud riigisiseste õigusaktide põhjal (vt selle kohta 25. veebruari 2021. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Hispaania (isikuandmete kaitse direktiiv – karistusõiguse valdkond), C-658/19, EU:C:2021:138, punkt 17 ja seal viidatud kohtupraktika).

26 Sellega seoses on selge, et Poola Vabariik ei olnud selleks kuupäevaks võtnud direktiivi 2018/1972 ülevõtmise tagamiseks vajalikke meetmeid ega seega nendest meetmetest komisjonile teatanud.

27 Oma kohustuste rikkumise põhjendamiseks esitab Poola Vabariik mitu argumenti, mis puudutavad esiteks tema otsust võtta vastu uued õigusaktid, mis reguleerivad telekommunikatsiooniturgu üldiselt ja mille vastuvõtmise protsess oli eriti keeruline, teiseks direktiivi 2018/1972 sätete ebatäpsust ja kolmandaks COVID-19 pandeemia tagajärgi.

28 Komisjoni etteheidetavat liikmesriigi kohustuste rikkumist ei saa aga selliste argumentidega põhjendada.

29 Esiteks ei ole direktiivi 2018/1972 ülevõtmise riigisisese seadusandliku menetluse väidetav keerukus asjakohane, kuna väljakujunenud kohtupraktika kohaselt ei ole liikmesriigi õiguskorra tavade või olukordadega võimalik põhjendada liidu direktiividest tulenevate kohustuste täitmata jätmist ja tähtaegade järgimata jätmist ega järelikult direktiivide hilinenud või mittetäielikku ülevõtmist (13. jaanuari 2021. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Sloveenia (MiFID II), C-628/18, EU:C:2021:1, punkt 79 ja seal viidatud kohtupraktika).

30 Teiseks ei välista kõnealust rikkumist direktiivi 2018/1972 sätete väidetav ebatäpsus ja keerukus. Nagu nimelt komisjon õigesti väidab, oli liidu seadusandja selle direktiivi ülevõtmise tähtaja määramisel teadlik direktiivi keerukusest ja täpsusest ning igal juhul oleks selle tähtaja pikendamine olnud ainult selle seadusandja pädevuses ja liikmesriikidel ei ole õigust sellest kõrvale kalduda ning komisjonil ei ole õigust kõrvalekaldeid lubada. Poola Vabariik ei väida aga, et ta astus vajalikke samme, et püüda sellist pikendamist saavutada.

31 Mis kolmandaks puudutab 2020. aasta alguses puhkenud COVID-19 pandeemia tagajärgi, siis piisab märkimisest, et liidu seadusandja pädevuses oleks olnud direktiivi 2018/1972 ülevõtmise tähtaja pikendamine, kui ta oleks leidnud, et selle, kogu liidu territooriumi mõjutanud pandeemia tagajärjed takistasid liikmesriike täitmast sellest direktiivist tulenevaid kohustusi.

32 Seega tuleb tõdeda, et kuna Poola Vabariik ei olnud põhjendatud arvamuses määratud tähtaja lõpuks vastu võtnud direktiivi 2018/1972 järgimiseks vajalikke õigus- ja haldusnorme ega seega nendest komisjonile teatanud, siis on Poola Vabariik rikkunud selle direktiivi artikli 124 lõikest 1 tulenevaid kohustusi.

ELTL artikli 260 lõike 3 alusel esitatud nõuded

Poolte argumendid

33 Komisjon rõhutab oma hagiavalduses, et ühest küljest võeti direktiiv 2018/1972 vastu seadusandliku tavamenetluse kohaselt ja see kuulub seega ELTL artikli 260 lõike 3 kohaldamisalasse, ning et teisest küljest kujutab asjaolu, et Poola Vabariik on rikkunud selle direktiivi artiklis 124 ette nähtud kohustusi sellega, et ei teatanud komisjonile direktiivi üle võtvatest õigusnormidest, endast ilmselgelt selle direktiivi ülevõtmise meetmetest teatamata jätmist ELTL artikli 260 lõike 3 tähenduses.

34 Komisjon tuletab meelde, et oma teatise 2011/C 12/01 „ELTL artikli 260 lõike 3 rakendamine“ (ELT 2011, C 12, lk 1) (edaspidi „2011. aasta teatis“) punktis 23 täpsustas ta, et karistused, mille ta ELTL artikli 260 lõike 3 alusel välja pakub, arvutatakse sama meetodi alusel, mida kasutatakse nimetatud artikli 260 lõike 2 alusel Euroopa Kohtusse pöördumisel, nagu on selgitatud teatise SEK (2005) 1658 „[ELTL artikli 260] kohaldamine“ (ELT 2007, C 126, lk 15) (edaspidi „2005. aasta teatis“) punktides 14–18.

35 Järelikult peab karistus põhinema esiteks rikkumise raskusel, teiseks rikkumise kestusel ja kolmandaks vajadusel tagada karistuse enda hoiatav mõju, et ära hoida rikkumise kordumine.

36 Mis esimesena puudutab rikkumise raskust, siis vastavalt 2005. aasta teatise punktile 16 ja 2011. aasta teatisele määrab komisjon raskuskoefitsiendi, võttes arvesse kahte parameetrit, nimelt esiteks rikkumise esemeks olevate liidu õigusnormide tähtsust ja teiseks nende tagajärgi asjasse puutuvatele üldistele ja erahuvidele.

37 Nõnda märgib komisjon ühelt poolt, et direktiiv 2018/1972 on elektroonilise side valdkonna peamine õigusakt. Esiteks ajakohastati Euroopa elektroonilise side seadustikuga (edaspidi „elektroonilise side seadustik“) liidu elektroonilist sidet reguleerivat raamistikku, tugevdades tarbijate valikuvõimalusi ja õigusi, tagades kõrgemad sideteenuste standardid, soodustades investeeringuid väga suure läbilaskevõimega võrkudesse ja edendades traadita juurdepääsu ülikiirele ühenduvusele kogu liidus. Järgmiseks kehtestab elektroonilise side seadustik

elektroonilise side sektori korralduse normid, sealhulgas selle institutsionaalse korralduse ja selle juhtimise korra. Selle sätted tugevdavad riigi reguleerivate asutuste rolli, nähes ette nende minimaalsed volitused ning suurendades nende sõltumatust, sätestades ametisse nimetamise kriteeriumid ja kohustused teabe andmise valdkonnas. Lisaks tagab elektroonilise side seadustik ka raadiospektri (edaspidi „spekter“) tõhusa ja tulemusliku haldamise. Need sätted muudavad sidusamaks liikmesriikide tavad spektrilubade põhiaspektide küsimustes. Nimetatud sätted edendavad konkurentsi taristute vahel ja väga suure läbilaskevõimega võrkude kasutuselevõttu kogu liidus. Viimaks reguleerib elektroonilise side seadustik elektroonilise side teenuste osutamise eri aspekte, sealhulgas universaalteenuse osutamise kohustusi, numeratsiooniressursse ja lõppkasutajate õigusi. Nende normide tugevdamise eesmärk on suurendada tarbijate turvalisust ja kaitset, eelkõige seoses võimalusega kasutada neid teenuseid taskukohase hinnaga.

38 Teiselt poolt kahjustab direktiivi 2018/1972 Poola õigusesse üle võtmata jätmine esiteks reguleerivat praktikat kogu liidus osas, mis käsitleb elektroonilise side süsteemi haldamist, spektriga seotud lubade andmist ja turulepääsu eeskirju. Sellest tulenevalt ei saa ettevõtjad kasu järjepidevatest ja prognoositavamatest olemasoleva spektri kasutusõiguste andmise või uuendamise menetlustest ega reguleerimise prognoositavusest, mis tuleneks spektri kasutuslubade vähemalt 20-aastasest kestusest. Sellistel puudustel on otsene mõju väga suure läbilaskevõimega võrkude kättesaadavusele ja kasutuselevõtule liidus. Teiseks ei saaks tarbijad kasutada neile selle direktiiviga antud selliseid käegakatsutavaid eeliseid nagu taskukohaste sideteenuste kättesaadavaks muutmise lahendused, nõue anda tarbijatele selget teavet lepingute kohta, kohustus kohaldada läbipaistvaid tariife, lihtsustada võrgupakkujate vahetamist, et soodustada taskukohasemaid jaehindu, ning operaatorite kohustus pakkuda puuetega lõppkasutajatele võrdväärset juurdepääsu sideteenustele.

39 Kuna komisjon ei ole tuvastanud raskendavaid või kergendavaid tegureid, teeb ta käesolevas asjas ettepaneku kohaldada raskuskoefitsienti 10.

40 Mis teisena puudutab liikmesriigi kohustuste rikkumise kestust, siis väidab komisjon, et see vastab ajavahemikule, mis algas direktiivis 2018/1972 ette nähtud ülevõtmistähtaja möödumisest ehk 22. detsembrist 2020 ja vältas kuupäevani, mil tehti otsus esitada käesolev hagi Euroopa Kohtusse, st 6. aprillini 2022. Sellest järeldub, et asjakohane tähtaeg on 15 kuud. Kohaldades 2005. aasta teatise punktis 17 koostoimes 2011. aasta teatisega ette nähtud koefitsienti 0,10 kuus, on kestuse koefitsient seega 1,5.

41 Mis kolmandana puudutab Poola Vabariigi maksevõimet, siis kohaldas komisjon tegurit „n“, mis on ette nähtud komisjoni teatises 2019/C 70/01 „Rikkumismenetlustes komisjoni poolt Euroopa Liidu Kohtule esildatava põhisumma ja karistusmakse arvutamise meetodi muutmine“ (ELT 2019, C 70, lk 1). See tegur võtab arvesse kahte elementi, nimelt asjaomase liikmesriigi sisemajanduse koguprodukti (SKP) ja institutsioonilist kaalu, mida iseloomustab sellele liikmesriigile Euroopa Parlamendis ette nähtud esindajate kohtade arv.

42 Kuigi Euroopa Kohus on oma 20. jaanuari 2022. aasta otsuses komisjon *vs*. Kreeka (riigiabi tagasinõudmine – ferronikkel) (C-51/20, EU:C:2022:36) juba seadnud kahtluse alla nii mainitud teise elemendi kui ka kõnealuses teatises ette nähtud korrigeerimiskoefitsiendi 4,5 asjakohasuse, on komisjon siiski otsustanud käesoleval juhul kohaldada teatises sätestatud kriteeriume kuni uue teatise vastuvõtmiseni, milles võetakse arvesse Euroopa Kohtu hiljutist kohtupraktikat.

43 Nii on vastavalt komisjoni teatisele 2022/C 74/02 „Rikkumismenetlustes komisjoni poolt Euroopa Liidu Kohtule esildatava põhisumma ja karistusmakse arvutamiseks kasutatavate andmete ajakohastamine“ (ELT 2022, C 74, lk 2) (edaspidi „2022. aasta teatis“) Poola Vabariigi puhul tegur „n“ 1,45.

44 Komisjon palub vastavalt oma teatisele 2017/C 18/02 „[Liidu] õigus: parema kohaldamisega paremad tulemused“ (ELT 2017, C 18, lk 10) Euroopa Kohtul määrata Poola Vabariigile esiteks karistusmakse ajavahemiku eest käesolevas kohtuasjas kohtuotsuse kuulutamisest kuni selle täieliku täitmiseni ning teiseks põhisumma ajavahemiku eest direktiivis 2018/1972 ette nähtud ülevõtmistähtaja möödumisele järgnevast kuupäevast kuni päevani, mil see liikmesriik täidab täielikult sellest direktiivist tulenevad kohustused.

45 Karistusmakse osas tuletab komisjon meelde, et vastavalt 2005. aasta teatise punktile 18 peab selle summal olema niisugune mõju, et karistus oleks ühtaegu nii proportsionaalne kui ka hoiatav. Selleks arvutatakse iga päeva eest tasumisele kuuluv karistusmakse nii, et ühtne baassumma korrutatakse raskuskoefitsiendi ja kestuskoefitsiendiga ning seejärel asjaomase liikmesriigi suhtes kohaldatava teguriga „n“. Karistusmakse arvutamise ühtne baassumma on 2022. aasta teatise kohaselt 2726 eurot päevas. Nagu on märgitud käesoleva kohtuotsuse punktides 39 ja 40, on komisjoni välja pakutud raskus- ja kestuskoefitsient vastavalt 10 ja 1,5. Poola Vabariigi suhtes kohaldatav tegur „n“ on 1,45. Seetõttu pakkus komisjon karistusmakse päevamääraks 59 290,5 eurot alates kohtuotsuse kuulutamisest käesolevas kohtuasjas.

46 Mis puudutab põhisummat, siis nähtub 2005. aasta teatise punktist 20, et sellel peab olema vähemalt kindel miinimumalus, mis väljendab põhimõtet, et igasugune liidu õiguse vältav eiramine kujutab endast iseenesest – sõltumata võimalikest raskendavatest asjaoludest – seaduslikkuse põhimõtte rikkumist õigusel rajanevas ühenduses ja selle eest tuleb määrata tegelik karistus. Vastavalt 2022. aasta teatisele on Poola Vabariigi puhul minimaalne põhisumma 3 270 000 eurot.

47 2005. ja 2011. aasta teatises kehtestatud meetodi kohaselt teeb komisjon juhul, kui põhisumma arvutamise tulemus ületab seda minimaalset põhisummat, Euroopa Kohtule ettepaneku määrata põhisumma kindlaks, korrutades päevamäära nende päevade arvuga, mille jooksul asjaomane rikkumine aset leidis direktiivis ette nähtud ülevõtmistähtaja möödumisele järgneva päeva ja rikkumise lõppemise päeva vahelisel ajal, või kui rikkumine ei ole lõppenud, siis kuni ELTL artikli 260 lõike 3 alusel tehtava kohtuotsuse kuulutamiseni. Seega tuleb põhisumma päevamäär arvutada nii, et päevamäära arvutamisel kohaldatav ühtne baassumma korrutatakse raskuskoefitsiendiga ja teguriga „n“. Vastavalt 2022. aasta teatisele on see ühtne baassumma 909 eurot. Kuna käesoleval juhul on raskuskoefitsient ja tegur „n“ vastavalt 10 ja 1,45, tuleneb sellest, et põhisumma päevamäär on 13 180,5 eurot. See summa saadakse päevamäära korrutamisel nende päevade arvuga, mis on kulunud direktiivis 2018/1972 sätestatud ülevõtmistähtaja lõppemisele järgnevast päevast ehk 22. detsembrist 2020 kuni kuupäevani, mil Poola Vabariik täidab sellest direktiivist tulenevad kohustused, või kuni kohtuotsuse kuulutamiseni käesolevas kohtuasjas, kusjuures see summa ei tohi olla väiksem kui 2022. aasta teatises selle liikmesriigi jaoks kindlaks määratud minimaalne põhisumma 3 270 000 eurot.

48 Poola Vabariik väidab kostja vastuses, et komisjoni välja pakutud põhisumma ja karistusmakse on liiga suured ja väidetava rikkumise raskust arvestades ebaproportsionaalsed.

49 Esiteks, raskuskoefitsiendi kindlaksmääramise puhul heidab Poola Vabariik komisjonile ette, et viimane ei viinud läbi üksikasjalikku analüüsi, nagu on nõutud 2005. aasta teatises ja Euroopa Kohtu praktikas. Komisjon väljendus üksnes üldiselt, kuid see ei võimalda kindlaks teha rikutud liidu õigusnormide tähtsust ega direktiivi 2018/1972 üle võtmata jätmise mõju üldisele huvile ja erahuvidele.

50 Samuti väidab ta, et komisjon hindas väidetava rikkumisega seotud liidu õigusnormide tegelikku tähtsust valesti. Direktiiv 2018/1972 kordab nimelt suures osas varem kehtinud direktiivide sätteid, mis on Poola õiguskorda ilma süsteemseid muudatusi tegemata täielikult üle võetud. Osa neist muudatustest on üksnes redaktsioonilised või vähetähtsad.

51 Muudatuste kohta, mida komisjon peab oluliseks, väidab Poola Vabariik, et Poola õigus juba sisaldab sätteid, mis on sisuliselt sarnased direktiivis 2018/1972 ettenähtutega ja tagavad direktiiviga taotletavate eesmärkide saavutamise. Need sätted jõustusid 21. detsembril 2020, see tähendab päeval, mil lõppes selle direktiivi ülevõtmise tähtaeg.

52 Olgugi et nendest sätetest komisjonile teatamata jätmise tõttu ei võeta neid kõnealuse rikkumise olemasolu hindamisel arvesse, leiab Poola Vabariik, et neid tuleb arvesse võtta rikkumise raskuskoefitsiendi arvutamisel ja eelkõige selleks, et hinnata direktiivi 2018/1972 õigel ajal üle võtmata jätmise mõju üldisele huvile ja erahuvidele.

53 Teiseks, hoiatava mõju ja eelkõige teguri „n“ kohaldamise kohta leiab Poola Vabariik, et sama moodi nagu kohtuasjas, milles tehti 20. jaanuari 2022. aasta otsus komisjon *vs.* Kreeka (riigiabi tagasinõudmine – ferronikkel) (C-51/20, EU:C:2022:36), ei ole vaja arvestada kostjaks oleva liikmesriigi institutsioonilist kaalu liidus, vaid piisab, kui tuginetakse tema SKP-le. Sellisel juhul tuleks tegurit „n“ vähendada 1,03-le.

54 Kokkuvõttes palub Poola Vabariik vähendada raskuskoefitsienti ja tegurit „n“ ning sellest tulenevalt vähendada komisjoni nõutavate karistuste summat.

55 Komisjon leiab oma repliigis esimesena, et Poola Vabariigi argumendid on vastuolulised, kuna ühest küljest kinnitab Poola, et direktiivi 2018/1972 üksikasjalik tekst nõuab mitut sisulist analüüsi ja avalikke konsultatsioone, sealhulgas tarbijate ja ettevõtjate seas, mis tõi kaasa selle ülevõtmise viibimise, kuid teisest küljest väidab ta, et see direktiiv kordab suures osas varasemate direktiivide sätteid, mistõttu ei saa kõnealusel rikkumisel olla konkreetset ja olulist mõju turule või lõppkasutajate olukorrale.

56 Teisena märgib komisjon, et repliigi esitamise kuupäeval ei olnud Poola Vabariigi mainitud riigisisestest õigusnormidest – mis väidetavalt on kooskõlas direktiivi 2018/1972 nõuetega – kui selle direktiivi ülevõtmise meetmetest talle teatatud. Seetõttu ei ole tal võimalik neid sätteid raskuskoefitsiendi kindlaksmääramisel arvesse võtta.

57 Esiteks ei olnud komisjonil võimalust analüüsida, kas need riigisisesed õigusnormid tagavad tegelikult direktiivi 2018/1972 sätete täieliku ülevõtmise.

58 Teiseks näeb see direktiiv igal juhul ette kohustuse edastada selliste riigisiseste õigusnormide tekst komisjonile sobivas vormis, et komisjon saaks kindlaks määrata sellise edastamise kuupäeva ja sisu. Poola Vabariigi seisukohas väidetakse, et ametliku teatise komisjonile võib asendada kõnealuse direktiivi ülevõtmise meetmete mainimisega Euroopa Kohtus, mis kujutab endast *de facto* edastamist ja oleks otseses vastuolus selles direktiivis ette nähtud teavitamiskohustuse

sõnastusega ning muudaks selle kohustuse sisutühjaks, kahjustades seeläbi liidu õiguse soovitavat toimet. See kehtib ka juhul, kui direktiivi ülevõtmine on võimalik tagada juba kehtivate riigisiseste õigusnormidega. Liikmesriigid ei ole sellisel juhul nimelt vabastatud kohustusest teavitada komisjoni nende õigusnormide olemasolust.

59 Kolmandaks peaks teave, mille liikmesriigid peavad komisjonile esitama, olema selge ja täpne ning sellest peaks üheselt selguma, millised on need õigus- ja haldusnormid, mille kohta liikmesriik leiab, et ta on nende kaudu täitnud direktiivist tulenevad kohustused. Sellise teabe puudumisel ei ole komisjonil võimalik kontrollida, kas liikmesriik on direktiivi tegelikult ja täielikult üle võtnud.

60 Neljandaks rõhutab komisjon, et Poola Vabariigi esitatud argumendid on üldised ning nendest ei ole võimalik järeldada, et viidatud õigusnormidega on direktiivi 2018/1972 sätted Poola õiguskorda tegelikult ja täielikult üle võetud.

61 Kolmandaks, teguri „n“ osas jääb komisjon oma seisukoha juurde.

62 Poola Vabariik täpsustab vasturepliigis esimesena seoses raskuskoefitsiendiga, et ta ei vaidle vastu sellele, et kohustus võtta direktiivi täieliku ülevõtmise tagamiseks riigisiseseid meetmeid ja kohustus nendest meetmetest komisjonile teatada on liikmesriikide olulised kohustused ning nende kohustuste rikkumist tuleb pidada ilmselgelt raskeks. Samuti ei ole ta arvamusel, et komisjoni ametliku teavitamise võiks asendada *de facto* teatamisega.

63 Sellegipoolest väitab ta esiteks, et see ei tähenda, et kui komisjon hindab karistuste suuruse kindlaksmääramiseks direktiivi 2018/1972 õigel ajal üle võtmata jätmise mõju siseturule ja tarbijatele, võib ta kohaldatavad riigisisesed õigusnormid täielikult tähelepanuta jätta üksnes seetõttu, et neist ei ole talle teatatud. Vastupidisega nõustumine tähendaks, et raskuskoefitsiendi kindlaksmääramisel hinnatakse liikmesriikide tegevuse potentsiaalset mõju, mitte tema tegevuse tegelikku mõju. Ent vastavalt 2005. aasta teatise punktile 16 on rikkumise raskuskoefitsienti mõjutavate parameetrite hulgas eraldi välja toodud rikkumise esemeks olnud liidu õigusnormide tähtsus ja rikkumise mõju üldistele või erahuvidele. Poola Vabariik leiab, et esimese parameetri raames hinnatakse asjaomase liidu õigusakti sisu teoreetiliselt ja see hõlmab eelkõige selle liikmesriikides rakendamata jätmise võimalikke tagajärgi. Seevastu väidetava rikkumise mõju üldistele või erahuvidele tuleb analüüsida konkreetses kontekstis, võtmata arvesse mitte ainult direktiivi 2018/1972 sätteid, vaid ka faktilisi asjaolusid, mille hulka kuuluvad ka kehtivad riigisisesed õigusnormid, isegi kui neist ei ole teatatud. Sellega seoses viitab Poola Vabariik 25. juuni 2013. aasta kohtuotsuse komisjon *vs.* Tšehhi Vabariik (C-241/11, EU:C:2013:423) punktile 53.

64 Ühtlasi märgib Poola Vabariik, et 25. novembril 2022 teatas ta komisjonile mitmest õigusaktist ja et kaks ülevõtmisseaduse eelnõu edastati Sejmile (parlamendi alamkoda, Poola) 9. detsembril 2022, mida tuleb 2005. aasta teatise punkti 16.3 kohaselt pidada kergendavaks asjaoluks, kuna see annab tunnistust õigusloomeprotsessi edenemisest.

65 Teiseks väidab see liikmesriik, et tema argumendid ei ole vastuolulised. Nimelt ei välista asjaolu, et direktiiv 2018/1972 suures osas kordab kehtetuks tunnistatud direktiive, selle direktiiviga kehtestatavate uute sätete mitmeti mõistetavust. Kostja vastuses tõstatatud probleemid käsitlesid just neid uusi sätteid.

66 Teisena tuletab Poola Vabariik seoses teguriga „n“ meelde, et kohtuotsus komisjon *vs*. Kreeka (riigiabi tagasinõudmine – ferronikkel) (C-51/20, EU:C:2022:36) kuulutati 20. jaanuaril 2022 ning komisjon ei saa selle täitmata jätmise põhjendamiseks tugineda lõpetamata analüüsidele. Sellel kohtuotsusel on oluline tähtsus käimasolevatele menetlustele, mis puudutavad direktiivide ülevõtmata jätmist ja Euroopa Kohtu otsuste täitmata jätmist, ning milles komisjon ühest küljest heidab liikmesriikidele ette, et nad ei ole täitnud oma kohustusi õigeks ajaks, ja milles ta teisest küljest ise viivitab nimetatud kohtuotsuse täitmisega.

Euroopa Kohtu hinnang

67 Kuna nähtuvalt käesoleva kohtuotsuse punktist 32 on tõendatud, et põhjendatud arvamuses määratud tähtaja möödumisel ei olnud Poola Vabariik komisjonile teatanud ühestki direktiivi 2018/1972 ülevõtmise meetmest ELTL artikli 260 lõike 3 tähenduses, kuulub tuvastatud liikmesriigi kohustuste rikkumine selle sätte kohaldamisalasse.

68 Komisjon nõuab karistusmakse ja põhisumma määramist.

69 Euroopa Kohtu praktikast tuleneb aga, et neist kahest ühe või teise meetme kohaldamine sõltub sellest, kumb neist konkreetse juhtumi asjaolude põhjal sobib taotletava eesmärgi täitmiseks. Kui karistusmakse määramine näib eriti sobiv, et motiveerida liikmesriiki võimalikult kiiresti lõpetama rikkumist, mis sellise meetme puudumisel võiks edasi kesta, siis põhisumma väljamõistmine tugineb pigem selle mõju hindamisele, mida asjaomase liikmesriigi kohustuste täitmata jätmine avaldab erahuvidele ja avalikele huvidele eelkõige juhul, kui rikkumine on juba pikka aega kestnud (25. veebruari 2021. aasta kohtuotsus komisjon *vs*. Hispaania (isikuandmete kaitse direktiiv – karistusõiguse valdkond), C-658/19, EU:C:2021:138, punkt 54 ja seal viidatud kohtupraktika).

– *Nõue mõista välja karistusmakse*

70 Mis puudutab käesolevas asjas karistusmakse väljamõistmise otstarbekust, siis tuleb meelde tuletada, et Euroopa Kohtu praktika kohaselt on niisuguse karistusmakse määramine üldjuhul õigustatud vaid siis, kui liikmesriigi kohustuste rikkumine, mille eest karistamine on selle karistusmakse eesmärk, vältab kuni ajani, mil Euroopa Kohus hindab faktilisi asjaolusid (25. veebruari 2021. aasta kohtuotsus komisjon *vs*. Hispaania (isikuandmete kaitse direktiiv – karistusõiguse valdkond), C-658/19, EU:C:2021:138, punktid 55 ja 57 ning seal viidatud kohtupraktika).

71 Sellest järeldub, et selleks, et teha kindlaks, kas käesolevas asjas võib karistusmakse määramist kaaluda, tuleb analüüsida, kas käesoleva kohtuotsuse punktis 32 tuvastatud rikkumine vältas kuni menetluse lõpetamiseni 19. detsembril 2022.

72 Selle kohta nähtub Euroopa Kohtule esitatud toimikust, et selleks kuupäevaks ei olnud Poola Vabariik võtnud direktiivi 2018/1972 sätete Poola õigusesse ülevõtmiseks vajalikke meetmeid ega olnud neist seega teatanud.

73 Neil asjaoludel tuleb tõdeda, et kuna Poola Vabariik ei olnud kuupäevaks, mil Euroopa Kohus faktilisi asjaolusid hindas, neid meetmeid võtnud ega seega neist komisjonile teatanud, siis jätkas ta liikmesriigi kohustuste rikkumist.

74 Seetõttu leiab Euroopa Kohus, et Poola Vabariigilt karistusmakse väljamõistmine, mida komisjon taotleb, on sobiv tagamaks, et liikmesriik võimalikult kiiresti lõpetaks tuvastatud rikkumise ja täidaks direktiivist 2018/1972 tulenevad kohustused. Kuna aga ei saa välistada, et käesolevas kohtuasjas kohtuotsuse kuulutamise päevaks on direktiivi ülevõtmine täielikult lõpule viidud, tuleb see karistusmakse määrata vaid juhuks, kui käesoleva kohtuotsuse punktis 32 tuvastatud rikkumine vältab sellel päeval.

75 Olgu meenutatud, et Euroopa Kohus peab tal selles valdkonnas olevat kaalutlusõigust kasutades määrama karistusmakse esiteks kindlaks nii, et see oleks asjaoludega vastavuses ning proportsionaalne liikmesriigi kohustuste tuvastatud rikkumisega ja selle liikmesriigi maksevõimega, ning teiseks nii, et ELTL artikli 260 lõike 3 teise lõigu kohaselt ei ületaks see komisjoni määratud summat (25. veebruari 2021. aasta kohtuotsus komisjon *vs*. Hispaania (isikuandmete kaitse direktiiv – karistusõiguse valdkond), C-658/19, EU:C:2021:138, punkt 62 ja seal viidatud kohtupraktika).

76 Kriteeriumid, mida Euroopa Kohus peab karistusmakse suuruse kindlaksmääramisel arvesse võtma, et tagada karistusmakse sunnijõud liidu õiguse ühetaolise ja tõhusa kohaldamise eesmärgil, on üldjuhul rikkumise kestus ja raskus ning kõnealuse liikmesriigi maksevõime. Nende kriteeriumide kohaldamisel peab Euroopa Kohus arvesse võtma eelkõige liikmesriigi kohustuste rikkumise tagajärgi asjasse puutuvatele avalikele ja erahuvidele ning seda, kuivõrd kiireloomuline on vajadus, et asjaomane liikmesriik täidaks oma kohustused (25. veebruari 2021. aasta kohtuotsus komisjon *vs*. Hispaania (isikuandmete kaitse direktiiv – karistusõiguse valdkond), C-658/19, EU:C:2021:138, punkt 63 ja seal viidatud kohtupraktika).

77 Mis esimesena puudutab rikkumise raskust, siis tuleb meenutada, et kohustus võtta direktiivi täieliku ülevõtmise tagamiseks vastu riigisisesed meetmed ja kohustus nendest meetmetest komisjonile teatada on liikmesriikide peamised kohustused liidu õiguse täieliku tõhususe tagamisel ning seega tuleb nende kohustuste rikkumist käsitada kui ilmselgelt rasket rikkumist (25. veebruari 2021. aasta kohtuotsus komisjon *vs*. Hispaania (isikuandmete kaitse direktiiv – karistusõiguse valdkond), C-658/19, EU:C:2021:138, punkt 64 ja seal viidatud kohtupraktika).

78 Käesoleval juhul tuleb tõdeda, et nagu nähtub käesoleva kohtuotsuse punktist 32, rikkus Poola Vabariik põhjendatud arvamuses määratud tähtaja lõppemisel ehk 23. novembril 2021 direktiivist 2018/1972 tulenevaid ülevõtmise kohustusi, mistõttu ei olnud tagatud liidu õiguse täielik tõhusus. Liikmesriigi kohustuste rikkumise raskust süvendab asjaolu, et selleks kuupäevaks ei olnud Poola Vabariik veel teatanud ühestki selle direktiivi ülevõtmise meetmest.

79 Lisaks, nagu rõhutab komisjon, on direktiiv 2018/1972 elektroonilise side valdkonna peamine õigusakt.

80 Täpsemalt on kõigepealt direktiivi 2018/1972 artikli 1 lõikes 1 sätestatud, et selle direktiiviga „kehtestatakse elektroonilise side võrke, elektroonilise side teenuseid ja nendega seotud vahendeid ja teenuseid ning teatavaid lõppseadmetega seotud aspekte reguleeriv ühtlustatud raamistik. Käesolevas direktiivis sätestatakse riigi reguleerivate asutuste ja, kui see on kohaldatav, muude pädevate asutuste kohustused ning kehtestatakse kord reguleeriva raamistiku ühtse kohaldamise tagamiseks kogu liidus.“

81 Direktiivi artikli 1 lõike 2 kohaselt on direktiivi eesmärk esiteks viia ellu elektroonilise side võrkude ja teenuste siseturg, millega saavutatakse väga suure läbilaskevõimega võrkude kasutuselevõtt ja käibelevõtmine, jätkusuutlik konkurents, elektroonilise side teenuste

koostalitlusvõime, juurdepääsetavus, võrkude ja teenuste turvalisus ning lõppkasutajate kasu, ning teiseks tagada tulemusliku konkurentsi ja valikuvabaduse abil kogu liidus hea kvaliteedi ja taskukohase hinnaga üldkasutatavate teenuste pakkumine, käsitleda olukordi, kus turg ei rahulda tulemuslikult lõppkasutajate, sh puuetega kasutajate vajadusi, et nad saaksid teistega võrdsetel alustel teenustele juurde pääseda, ning kehtestada vajalikud lõppkasutajate õigused.

82 Viimaks, nagu nähtub nimetatud direktiivi põhjendustest 2 ja 3, muudetakse direktiiviga enne selle vastuvõtmist kehtinud õiguslikku raamistikku selleks, et võtta arvesse tehnoloogia ja turu arengut.

83 On tõsi, nagu märgib Poola Vabariik, et kõnealust valdkonda reguleerivad juba muud liidu õigusaktid, mida see direktiiv muudab või asendab.

84 Samas ei piirdu direktiiv nende õigusaktide kodifitseerimisega. Nagu komisjon rõhutab – ilma et Poola Vabariik talle vastu vaidleks –, tugevdab elektroonilise side seadustik eelkõige tarbijate valikuid ja õigusi, tagades kõrgemad sideteenuste standardid, samuti riigi reguleerivate asutuste rolli, nähes ette nende minimaalsed volitused ning suurendades nende sõltumatust, sätestades ametisse nimetamise kriteeriumid ja kohustused teabe andmise valdkonnas. Lisaks reguleerib elektroonilise side seadustik elektroonilise side teenuste osutamise eri aspekte, sealhulgas universaalteenuse osutamise kohustusi, numeratsiooniressursse ja lõppkasutajate õigusi. Elektroonilise side seadustikuga kehtestatud elektroonilise side sektori korralduse normide tugevdamise eesmärk on suurendada tarbijate turvalisust ja kaitset, eelkõige seoses võimalusega kasutada neid teenuseid taskukohase hinnaga.

85 Ent nagu komisjon õigesti väidab, kahjustab direktiivi 2018/1972 Poola Vabariigi poolt üle võtmata jätmine esiteks reguleerimispraktikat kogu liidus osas, mis puudutab elektroonilise side süsteemi haldamist, spektriga seotud lubade andmist ja turulepääsu reegleid. Sellest tulenevalt ei saa ettevõtjad kasu järjepidevatest ja prognoositavamatest olemasoleva spektri kasutusõiguste andmise või uuendamise menetlustest ega reguleerimise prognoositavusest, mis tuleneks spektri kasutuslubade vähemalt 20-aastasest kestusest. Sellistel puudustel on otsene mõju väga suure läbilaskevõimega võrkude kättesaadavusele ja kasutuselevõtule liidus. Teiseks ei saa tarbijad kasutada mitmeid käegakatsutavaid eeliseid, mis on neile antud selle direktiiviga, nagu taskukohaste sideteenuste kättesaadavaks muutmise lahendused, nõue anda tarbijatele selget teavet lepingute kohta, kohustus kohaldada läbipaistvaid tariife, lihtsustada võrgupakkujate vahetamist, et soodustada taskukohasemaid jaehindu, ning operaatorite kohustus pakkuda puuetega lõppkasutajatele võrdväärset juurdepääsu sideteenustele.

86 Mis teisena puudutab rikkumise kestust, siis tuleb meenutada, et selle hindamisel tuleb üldjuhul lähtuda päevast, mil Euroopa Kohus hindab faktilisi asjaolusid, ja see hinnang faktilistele asjaoludele tuleb lugeda antuks menetluse lõppemise kuupäeval (vt selle kohta 25. veebruari 2021. aasta kohtuotsus komisjon *vs*. Hispaania (isikuandmete kaitse direktiiv – karistusõiguse valdkond), C-658/19, EU:C:2021:138, punktid 66 ja 79 ning seal viidatud kohtupraktika).

87 Esiteks, selle ajavahemiku alguse kohta, millest tuleb lähtuda ELTL artikli 260 lõike 3 alusel määratava karistusmakse kindlaksmääramisel, on Euroopa Kohus otsustanud, et liikmesriigi kohustuste rikkumise kestuse hindamisel tuleb aluseks võtta kuupäev, mil möödus põhjendatud arvamuses määratud tähtaeg (16. juuli 2020. aasta kohtuotsus komisjon *vs*. Rumeenia (rahapesu vastane võitlus), C-549/18, EU:C:2020:563, punkt 79, ja 16. juuli 2020. aasta kohtuotsus komisjon *vs*. Iirimaa (rahapesuvastane võitlus), C-550/18, EU:C:2020:564, punkt 90).

88 Käesolevas asjas ei ole tulemuslikult vastu vaieldud sellele, et põhjendatud arvamuses määratud tähtaja lõpuks ehk 23. novembriks 2021 ei olnud Poola Vabariik vastu võtnud direktiivi 2018/1972 ülevõtmise tagamiseks vajalikke õigus- ja haldusnorme ega seega neist komisjonile teatanud.

89 Teiseks, nagu nähtub käesoleva kohtuotsuse punktidest 72 ja 73, ei olnud selle kohtuotsuse punktis 32 tuvastatud rikkumine Euroopa Kohtu menetluse lõppemise kuupäevaks ehk 19. detsembriks 2022 veel lõppenud.

90 Rikkumise peaaegu 13 kuu pikkune kestus on märkimisväärne, arvestades asjaolu, et direktiivi 2018/1972 artikli 124 kohaselt olid liikmesriigid kohustatud selle direktiivi sätted üle võtma hiljemalt 21. detsembriks 2020.

91 Samas tuleb arvesse võtta, et rikkumise kestus võis osaliselt tuleneda käesoleva COVID-19 pandeemiast tulenenud erandlikest asjaoludest. Poola Vabariik väidab nimelt, ilma et talle oleks vastu vaieldud, et need asjaolud, mida ei olnud võimalik ette näha ja mis olid tema tahtest sõltumatud, aeglustasid direktiivi 2018/1972 ülevõtmiseks vajaliku õigusloomeprotsessi ning pikendasid seega ajavahemikku, mil käesoleva kohtuotsuse punktis 32 tuvastatud liikmesriigi kohustuste rikkumine vältas.

92 Mis kolmandana puudutab asjasse puutuva liikmesriigi maksevõimet, siis nähtub Euroopa Kohtu praktikast, et arvesse tuleb võtta selle liikmesriigi SKPd selle päeva seisuga, mil Euroopa Kohus hindab faktilisi asjaolusid (vt selle kohta 16. juuli 2020. aasta kohtuotsus komisjon *vs*. Rumeenia (rahapesu vastane võitlus), C-549/18, EU:C:2020:563, punkt 85, ja 16. juuli 2020. aasta kohtuotsus komisjon *vs*. Iirimaa (rahapesuvastane võitlus), C-550/18, EU:C:2020:564, punkt 97).

93 Komisjon teeb ettepaneku võtta lisaks Poola Vabariigi SKP-le arvesse ka selle liikmesriigi institutsioonilist kaalu liidus, mida väljendab selle liikmesriigi kohtade arv parlamendis. Komisjon leiab samuti, et selleks, et tagada nende karistuste proportsionaalsus ja hoiatavus, mida ta palub Euroopa Kohtul sellele liikmesriigile määrata, tuleb kasutada korrigeerimiskoefitsienti 4,5.

94 Nagu Poola Vabariik aga õigesti märgib, on Euroopa Kohus hiljuti väga selgelt täpsustanud ühelt poolt, et asjaomase liikmesriigi institutsioonilise kaalu arvessevõtmine ei ole hädavajalik, et tagada piisav hoiatavus ja ajendada seda liikmesriiki muutma oma praegust või tulevast käitumist, ning et teiselt poolt ei ole komisjon tõendanud objektiivseid kriteeriume, mille alusel ta määras korrigeerimiskoefitsiendi väärtuseks 4,5 (vt selle kohta 20. jaanuari 2022. aasta kohtuotsus komisjon *vs*. Kreeka (riigiabi tagasinõudmine – ferronikkel), C-51/20, EU:C:2022:36, punktid 115 ja 117).

95 Arvestades eeltoodut ja kaalutlusõigust, mis on Euroopa Kohtule antud ELTL artikli 260 lõikega 3, mis näeb ette, et Euroopa Kohus ei või karistusmakse määramisel ületada komisjoni määratud summat, tuleb juhul, kui käesoleva kohtuotsuse punktis 32 tuvastatud rikkumine vältab kohtuotsuse kuulutamise päeval, mõista Poola Vabariigilt komisjoni kasuks karistusmaksena välja 50 000 eurot päevas alates sellest kuupäevast kuni päevani, mil liikmesriik rikkumise lõpetab.

– *Nõue mõista välja põhisumma*

96 Käesolevas asjas põhisumma väljamõistmise otstarbekuse kohta tuleb meenutada, et Euroopa Kohus peab igas tema menetluses olevas kohtuasjas juhtumi asjaolusid arvestades ning tema hinnangul vajalikust veenvuse ja hoiatavuse määrast lähtudes kindlaks määrama asjakohased rahalised karistused eelkõige selleks, et ära hoida liidu õiguse sarnaste rikkumiste kordumine (25. veebruari 2021. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Hispaania (isikuandmete kaitse direktiiv – karistusõiguse valdkond), C-658/19, EU:C:2021:138, punkt 69 ning seal viidatud kohtupraktika).

97 Käesolevas kohtuasjas tuleb asuda seisukohale, et vaatamata asjaolule, et Poola Vabariik tegi komisjoni talitustega kogu kohtueelse menetluse vältel koostööd ja teavitas neid põhjustest, mis takistasid teda tagamast direktiivi 2018/1972 ülevõtmine Poola õigusesse, näitavad tuvastatud liikmesriigi kohustuste rikkumisega seotud õiguslikud ja faktilised asjaolud nende kogumis – st ülevõtmiseks vajalikest meetmetest täielikult teatamata jätmine põhjendatud arvamuses määratud tähtaja lõpuks ja isegi kuni käesolevas asjas hagi esitamise ajani –, et sarnaste liidu õiguse rikkumiste tulevikus kordumise tõhusaks ärahoidmiseks tuleb võtta selline hoiatav meede nagu põhisumma määramine (vt analoogia alusel 25. veebruari 2021. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Hispaania (isikuandmete kaitse direktiiv – karistusõiguse valdkond), C-658/19, EU:C:2021:138, punkt 70 ja seal viidatud kohtupraktika).

98 Sellest tulenevalt on otstarbekas mõista Poola Vabariigilt välja põhisumma.

99 Mis puudutab põhisumma arvutamist, siis tuleb meenutada, et kasutades tal asjasse puutuvas valdkonnas olevat kaalutlusõigust, mille piirid määrab kindlaks komisjoni ettepanek, on Euroopa Kohtu ülesanne määrata selle põhisumma suurus, mis võidakse liikmesriigilt välja mõista ELTL artikli 260 lõike 3 alusel, nii, et see oleks ühelt poolt asjaoludele vastav ja teiselt poolt toime pandud rikkumisega proportsionaalne. Sealjuures kuuluvad arvessevõetavate asjakohaste tegurite hulka muu hulgas tuvastatud rikkumise raskus ja ajavahemik, mil rikkumine vältas, ning asjasse puutuva liikmesriigi maksevõime (25. veebruari 2021. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Hispaania (isikuandmete kaitse direktiiv – karistusõiguse valdkond), C-658/19, EU:C:2021:138, punkt 73 ja seal viidatud kohtupraktika).

100 Nagu on meenutatud käesoleva kohtuotsuse punktis 86, tuleb rikkumise kestuse hindamisel üldjuhul lähtuda päevast, mil Euroopa Kohus hindab faktilisi asjaolusid, ja see hinnang faktilistele asjaoludele tuleb lugeda antuks menetluse lõppemise kuupäeval.

101 Mis puudutab esiteks selle ajavahemiku algust, millest tuleb lähtuda ELTL artikli 260 lõike 3 alusel määratava põhisumma kindlaksmääramisel, siis on Euroopa Kohus otsustanud, et erinevalt päevamääraga karistusmaksest ei tule liikmesriigi kohustuste rikkumise kestuse hindamisel aluseks võtta mitte kuupäeva, mil möödus põhjendatud arvamuses määratud tähtaeg, vaid kuupäeva, mil möödus asjasse puutuvas direktiivis ette nähtud ülevõtmistähtaeg (16. juuli 2020. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Rumeenia (rahapesu vastane võitlus), C-549/18, EU:C:2020:563, punkt 79, ja 16. juuli 2020. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Iirimaa (rahapesuvastane võitlus), C-550/18, EU:C:2020:564, punkt 90).

102 Käesolevas asjas ei ole tulemuslikult vastu vaieldud sellele, et direktiivi 2018/1972 artiklis 124 ette nähtud ülevõtmistähtaja lõpuks ehk 21. detsembriks 2020 ei olnud Poola Vabariik vastu võtnud selle direktiivi ülevõtmiseks vajalikke õigus- ja haldusnorme ning seega ei olnud ta neist komisjonile teatanud.

103 Teiseks, nagu on juba märgitud käesoleva kohtuotsuse punktis 89, ei olnud käesoleva kohtuotsuse punktis 32 tuvastatud liikmesriigi kohustuste rikkumine menetluse lõpetamise kuupäeva seisuga ehk 19. detsembriks 2022 veel lõppenud, mistõttu oli see rikkumine selleks ajaks kestnud 728 päeva.

104 Siiski tuleb arvesse võtta, et rikkumise kestus võis osaliselt tuleneda käesoleva kohtuotsuse punktis 91 meenutatud erandlikest asjaoludest.

105 Sellest järeldub, et võttes arvesse ka käesoleva kohtuotsuse punktides 77–85 esitatud kaalutlusi, mis käsitlevad nii rikkumise raskust, kui ka käesoleva kohtuotsuse punktides 92–94 esitatud kaalutlusi Poola Vabariigi maksevõime kohta, ning arvestades Euroopa Kohtule ELTL artikli 260 lõikega 3 antud kaalutlusõigust, mis näeb ette, et Euroopa Kohus ei või põhisumma väljamõistmisel ületada komisjoni määratud summat, tuleb asuda seisukohale, et hoidmaks ära seda, et tulevikus korduvad direktiivi 2018/1972 artikli 124 rikkumisega sarnased rikkumised, mis kahjustavad liidu õiguse täielikku tõhusust, tuleb määrata põhisumma suuruseks 4 miljonit eurot.

106 Seega tuleb Poola Vabariigilt komisjoni kasuks välja mõista põhisumma 4 miljonit eurot.

Kohtukulud

107 Euroopa Kohtu kodukorra artikli 138 lõike 1 alusel on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna komisjon on kohtukulude hüvitamist nõudnud ja Poola Vabariik on kohtuvaidluse kaotanud, tuleb viimase kohtukulud jätta tema enda kanda ja mõista temalt välja komisjoni kohtukulud.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (üheksas koda) otsustab:

1. **Kuna Poola Vabariik ei olnud põhjendatud arvamuses määratud tähtaja lõpuks vastu võtnud õigus- ja haldusnorme, mis on vajalikud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta direktiivi (EL) 2018/1972, millega kehtestatakse Euroopa elektroonilise side seadustik, järgimiseks, ning seega ei olnud ta nendest sätetest Euroopa Komisjonile teatanud, siis on Poola Vabariik rikkunud selle direktiivi artikli 124 lõikest 1 tulenevaid kohustusi.**

2. **Kuna Poola Vabariik ei olnud veel ka selle päeva seisuga, mil Euroopa Kohus hindas faktilisi asjaolusid, võtnud meetmeid, mida on vaja direktiivi 2018/1972 sätete ülevõtmiseks oma riigisisesesse õigusesse, ega seega sellistest meetmetest Euroopa Komisjonile teatanud, siis jätkas Poola Vabariik oma kohustuste rikkumist.**

3. **Juhul, kui punktis 1 tuvastatud rikkumine vältab veel käesoleva kohtuotsuse kuulutamise päeval, mõista Poola Vabariigilt Euroopa Komisjoni kasuks alates sellest kuupäevast kuni ajani, mil see liikmesriik on rikkumise lõpetanud, karistusmaksena välja 50 000 eurot päevas.**

4. **Mõista Poola Vabariigilt Euroopa Komisjoni kasuks välja põhisumma 4 miljonit eurot.**

5. **Jätta Poola Vabariigi kohtukulud tema enda kanda ja mõista temalt välja Euroopa Komisjoni kohtukulud.**

Allkirjad